

DOKTRINA O SUBOTI

Adventisti sedmoga dana su poznati po svom poštovanju sedmog dana subote, verovanje koje ih odvaja kao prepoznatljivu grupu ljudi među ostalim hrišćanskim veroispovestima. Poštovanje sedmog dana subote za adventiste sedmog dana je međutim, više nego pitanje ispravnog dana bogoslužjenja. To je znak njihove odanosti Bogu.

SUBOTA U ISTORIJI ADVENTISTA SEDMOGA DANA

Adventisti su prihvatili subotu 1844. godine pod direktnim uticajem Baptista sedmoga dana, naročito Rejčel Ouks (Rachel Oaks) koja je podelila svoje razumevanje subote sa Mileritskom zajednicom u Vašingtonu, država Nju Hempšir. Frederik Viler (Frederick Wheeler), koji je propovedao u toj zajednici, počeo je da svetkuje subotu u proleće 1844. godine. Nekoliko članova crkve mu se pridružilo u svetkovanju sedmog dana subote.

Tomas M Prebl (Thomas M. Preble) je saznao o Suboti kroz kontakt sa nekim od vernika iz Vašingtona. U februaru 1845, napisao je članak u „Nada Izraela“ („Hope of Isreal“) (kasnije preštampan kao traktat).

U aprilu 1845, Džozef Bejts (Joseph Bates) je pročitao Preblin članak i postao ubeđen da Biblija ne uči o bilo kakvoj promeni od sedmog dana subote na prvi dana u nedelji. Bejtsov traktat „Sedmi dan subota, većini znak“ je postao moćan instrument u propagiranju učenja o suboti. Elen i Džejms Vajt su počeli da drže sedmi dan subotu u avgustu 1846. godine posle čitanja Bejtsovog traktata (pre nego što je primila prvu viziju o suboti).

Do kraja 1846. godine, kroz ozbiljno proučavanje Biblije i molitvu, subota je postala dobro poznata doktrina među malom grupom ranih adventističkih vernika. Dok je za Baptiste sedmog dana poštovanje sedmog dana subote, samo pitanje pravilnog dana bogoslužjenja, za rane adventiste, poštovanje subote je imalo proročki značaj: njeno poštovanje je znak prepoznavanja Božjeg naroda na kraju vremena.

SUBOTA U STAROM ZAVETU

Prvo pominjanje subote u Bibliji nalazimo u 1. Mojsijeva 2:1-3: (a) Bog je odmarao (na hebrejskom „šabat“) u sedmi dan; (b) Bog je blagoslovio i sedmi dan je načinio svetim.

Neprestanim naglašavanjem da je Božji odmor bi sedmog dana rađe nego korišćenje reči subota pokazuje da subota („šabat“) ne može biti bilo koji dan u nedelji, nego specifično sedmi dan u nedelji. Kasnije u Bibliji, sedmi dan je identifikovan kao u subota (2. Mojsijeva 20:9-10; 31:15; Luka 23:54-24: 1). 2. Mojsijeva 16:5, 22-30 se odnosi na poštovanje subote pre davanja Deset zapovesti na gori Sinaju. Tokom narednih četrdeset godina čudo mane držaalo je pažnju Izrailjaca fokusiranu na šest dana rada i sedmi dan odmora.

Dok su bili u egipatskom ropstvu Izraelci su uglavnom izgubili iz vida subotu. Teško stanje ropstva je poštovanje subote potpuno onemogućilo. Ubrzo nakon njihovog oslobođenja iz ropstva, originalni zakon svetkovanju subote je ponovo uspostavljen na Sinajskoj gori (2. Mojsijeva 20:8-11).

Dve verzije Dekalogu u Starom zavetu daju dva razloga za svetkovanju subote:

SPOMEN STVARANJA – 2. Mojsijeva 20:11 (uporedi 2. Mojsijeva 31:17). Bog je odredio subotu da bude spomen stvaranja; kroz njeno držanje čovek bi držao i imao na umu da je Bog tvorac svega (2. Mojsijeva 20:8-11).

SPOMEN ODKUPA – 5. Mojsijeva 5:15 daje drugi razlog za svetkovanje subote: Božije izbavljenje Izraelskog naroda iz egipatskog ropstva. U egipatskom ropstvu Izraelci su donekle izgubili znanje o Bogu. Subota je tako bila stalni podsetnik na njihovo izbavljenje iz tog ropstva.

Dve verzije Dekalogu ukazuju na to da šabat obeležava i stvaranje i spasenje.

Namena subote je trebala da bude podsetnik Izraelu na poseban odnos između Boga i njih kao svog izabranog naroda: 2. Mojsijeva 31:12-17; uporedi Jezekeja 20:12, 20. To je trebalo da bude (a) znak posvećenja; i (b) znak posebnog odnosa sa Bogom.

Subota nije namenjen samo Jevrejima: Isaija 56:1-7.

Jeremija 17:19-27 i Nemija 13:15-22 ukazuju da je jedan od glavnih razloga što su Izrael i Juda otišli u vavilonsko ropstvo bio njihovo uporno kršenje subote.

SUBOTA U NOVOM ZAVETU

Ne postoji direktna izdata naredba za svetkovanje subote u Novom zavetu. Razlog za to da Isus nije ponovio u svom učenju zapovest o suboti je što držanje subote nije bio problem među jevrejskim narodom. Aktuelna tema razdora između Isusa i fariseja je bila više u pogledu pravilnog poštovanja subote (Matej 11:28-20; 12:1-14; Marko 2:23-28; Luka 13:10-17; 14:1-6, Jovan 7:22-24; 9:1-38).

Sveto značenje subote se podrazumeva: (a), Isus je redovno prisustvovao službi u sinagogi (Luka 4:16); (b) Isus je sebe nazivao "Gospodar subote" (Marko 2:28); (c) Subota je napravljen za čovečanstvo, ne samo za Jevreje (Marko 2:27); (d) Isus je ukazao na poštovanje subote trideset pet godina posle njegovog vazenjenja (Mat 24:20); (e) subota posle Isusove smrti. Luka 23:54-24:1 ukazuje na to da su Isusovi učenici razumeli jasno Isusovo učenje o svetkovanje subote (uporedi Marko 16:1-12); (f) kao Isus, Pavle je imao „običaj“ da svetkuje subotu u sinagogi: Dela 17:1-2 (uporedi 13:14-16, 42-44; 18:4, gde je držao subotu za 1½ godine). Svetkovao je subotu čak i tamo gde nije bilo sinagoge (Dela 16:12-13).

Ne postoji direktna ili indirektna zapovest u Novom zavetu ni od Isusa ni od apostola za ne poštovanje subote; niti postoji indikacija prenosa svetosti sa sedmog dana subote na prvi dan u nedelji.

REFERENCE NA PRVI DAN U NOVOM ZAVETU

Nedelja kao dan vaskrsenja (Matej 28:1; Marko 16:2; Luka 24:1, Jovan 20:1). Isus je svršio posao iskupljenja u petak i odmarao u sabatu (kao što je završio posao stvaranja u petak i odmarao u sedmi dan (1. Mojsijeva 2:1-3). Njegovo vaskrsenje prvog dana u nedelji nije prenelo svetost sa subote na nedelju. Jovan 20:19 se ne odnosi na versku službu nego na sastanak Isusa sa svojim učenicima. Pominjanje vremena "veče" ukazuje da je ovaj sastanak bio rađe posle prvog dana u nedelji prema jevrejskom računanju (usporedi 3. Mojsijeva 23:32; Marko 1:32). 1 Korinćanima 16:2 ne kaže ništa o verskoj službi. Pavle savetuje hrišćane u Korintu da naprave sakupljanje prvog dana u svojim domovima rađe nego tokom redovnih bogoslužjenja (održanih verovatno u subotu, vidi Dela 18:1-4,11).

Dela 20:7 je jedina verska služba održana u nedelju u Novom zavetu. Nekoliko stvari ukazuju da to nije bila redovna nedeljna služba: (A) Tekst govori o neformalnom oproštajnom sastanku za Pavla, a ne o redovnom nedeljnom religioznom sastanku. Prema jevrejskom računanju, sastanak se desio najverovatnije u subotu uveče umesto u nedelju (vidi 3. Mojsijeva 23:32;. Marko 1:32); (B) Činjenica je da je Pavle svetkovao subotu i čekao da počne putovanje nakon što je prošla subota.

Otkrivenje 1:10: Ne postoji ništa u Otkrivenju što sugerise da "dan Gospodnji" je nedelja. Fraza može da se odnosi na: (a) Sedmog dana Subotu koja se zove u Bibliji kao "sveti dan Gospodnji" (Isaija 58:13). Sva

tri sinoptička jevanđelja zovu Isusa "Gospodar subote" (Matej 12:8; Mark 2:27-28; Lk 6:5); (B) izraz može da se odnosi na eshatološki "dan Gospodnji" (Joil 2:11,31; Amos 5:18-20; Sofonija 1:14, Malahija 4:5; 1. Solunjanima 5:2; 2. Petrova 3:10). Prvi ubedljivi dokazi da je izraz "dan Gospodnji" korišćen od strane hrišćana u odnosu na nedelju je krajem drugog veka (oko 75 godina nakon pisanja knjige Otkrivenja). Kasnija upotreba ne može da se koristi za određivanje značenje izraza u Bibliji.

Argumenti koje koriste oni koji smatraju da hrišćani nemaju obavezu da svetkuju sedmi dana Subotu:

(A) Subota je deo hebrejskog ceremonijalnog sistema ukinutog Isusom na krstu (vidi Kološanima 2:16-17). Međutim, subota nije bio deo hebrejskog ceremonijala koja je ukinuta na krstu, nego deo moralnog zakona (deset zapovesti, vidi 3. Mojsijeva 23:3-4). 3. Deset zapovesti su izgovorene Izraelu i Bog ih je zapisa, te su stavljene u kovčeg zaveta (2. Mojsijeva 20:1; 32:15-16), dok je ceremonijalni zakon napisao Mojsija i izgovorio Izraelu (5. Mojsijeva 31:9, 24-26); Deset zapovesti su upisane na dve kamene ploče i stavljene u kovčeg zaveta (2. Mojsijeva 25:21), dok je ceremonijalni bio upisan na svitku i stavljen pored kovčega (5. Mojsijeva 31:24-26). Takođe, Hebrejski praznici su identifikovani sa jevrejskim kalendarom i bili su povezani sa ciklusom godišnjih doba (3. Mojsijeva 23); Subota međutim nije osnovana sa nedeljnim ciklusom u prirodi. "Ne postoji ništa u domenu prirode koji uspostavlja sedmodnevnu nedelju, i sa time sedmičnu subotu" (Rajs, „Vladavina Boga“ strana 397b – Rice, Reign of God, 397b).

(B) Neki dovode u pitanje da li je sedmodnevni ciklus bio prekinut od biblijskih vremena pa do danas. Dok promene u kalendaru su napravile korekcije u pogledu datuma, one nisu uticale na sedmični ciklus.

OD SUBOTE DO NEDELJE

Promena od subotnjeg na nedeljno poštovanje nije bio rezultat bilo koje pojedinačne odluke. Prelaz je bio prilično postepen proces koji je počeo već sredinom drugog veka. Faktori koji su doprineli promeni su:

Za rane hrišćanske pisce, razlozi za držanje nedelje su:

(a) Isusovo vaskrsenje se dogodilo prvog dana u nedelji; stvaranje je počelo prvog dana u nedelji. Važno je napomenuti da ni jedan rani hrišćanski pisac se ne poziva na Bibliju da podrži držanje nedelje.

(b) Držanje nedelje nastalo je među hrišćanima u početku u njihovom nastojanju da se distanciraju od jevrejske prakse, tako da se izbegne progon. Anti-jevrejska osećanja među hrišćanima su posebno počela posle jevrejske pobune protiv Rimljana pod Bar Kobom 132.-135. godine; postalo je veoma ne popularno da se identifikuje sa Jevrejima na bilo koji način. Hrišćani su počeli da traže da se distanciraju od Jevreja.

Rano u drugom veku rani hrišćanski pisci su počeli da podstiču nedeljno svetkovanje, dok su se se u vezi poštovanje subote izražavali kao o „judaiziranju“. Tokom nekoliko vekova hrišćani su poštovali oba dana; postojala je rastuća podrška za držanje nedelje i negativnog stava prema svetkovanju subote.

Zvanična podrška za držanje nedelje u četvrtom veku od civilnih i verskih vlasti. Faktor koji je dosta doprineo je bio prvi nedeljni zakon izdata od strane Konstantina naređujući nedelju kao dan odmora u Rimskom carstvu. Prvi civilni Nedeljni zakon je izdata u 321. Godine naše ere, od rimskog cara Konstantina: "Na poštovani dan Sunca neka se upravitelji i ljudi koji žive u gradovima odmoraju, i neka sve radionice budu zatvorene."

Prvi crkveni nedeljni zakon izdata je 364. godine naše ere na sabora u Laodikiji: "Hrišćani neće judaizirati i mirovati subotu, nego će raditi tog dana; ali dan Gospodnji će naročito poštovati, i kao hrišćani, treba da,

ako je moguće, ne rade tog dana. Na zemlji, međutim, lica koja se bave poljoprivredom mogu slobodno i zakonito da nastave svoje poslove."

Crkve u Rimu i Aleksandriji su očigledno odgovorne za promovisanje držanja nedelje i stavljanje značaja prvog dana na uštrb subote. Istoričar Crkve Sokrat je napisao 440. godine naše ere da "iako gotovo sve crkve širom sveta slave svete tajne u subotu svake sedmice, hrišćani u Aleksandriji i u Rimu, na račun nekih starih tradicija, su prestali da to rade" (Crkvena istorija, 5:22). Istoričar Sozomen iz istog perioda je napisao: "Narod u Carigradu, i skoro svuda, sastaje se zajedno u subotu, kao i prvog dana u nedelji, običaj koji nikada nije poštovan u Rimu ili u Aleksandriji" (Crkvena istorija, 7:19).

Do vremena šestog veka, držanje nedelje je postao univerzalno prihvaćeno u velikoj meri pod uticajem crkve u Rimu.

Pogledajte dva značajna proročanstva u pogledu obnove subotnje zapovesti na kraju vremena: Isaija 58:12-14 i Otkrivenje 14:6-7.

ZNAČENJE SUBOTE

Postoji trostruki aspekt subote u Bibliji:

(1) SUBOTA I PROŠLOST - dve verzije Deset Božijih zapovesti u Starom zavetu daju dva razloga za svetkovanju subote u Novom zavetu:

a. Spomen stvaranja (2. Mojsijeva 20:11; Otkrivenje 14:6-7). Elen G. Vajt je rekla: "Da je čovek uvek svetkovao subotu, ne bi nikada bilo nevernik ili ateista u svetu" (Znaci vremena, 13. februar, 1896).

b. Spomen spasenja (5. Mojsijeva 5:15 - Bog je naš ponovni stvoritelj). Baš kao što je šabat bio stalni podsetnik za Izraelce na njihovo izbačivanje iz egipatskog ropstva, tako je naše iskupljenje od greha razlog za svetkovanje subote danas.

Subota i krst (Luka 23:54-56). "Baš kao što je Bog odmarao kada je delo stvaranja bila završeno, tako je Isus odmarao u grobu kada je delo iskupljenja bilo dovršeno." Subota nas podseća da je naše iskupljenje rezultat Božjeg rada u nama, a ne naše dostignuće.

(2) SUBOTA I SADAŠNJE ISKUSTVO - (a) Subota je znak posvećenja (2. Mojsijeva 31:17; Jez 20:12.). Poštovanjem subote mi svedočimo da pripadamo Bogu koji nas je stvorio i ponovo obnovio. (b) Takođe je to test lojalnosti i poslušnosti Bogu (Matej 11 28-12:13).

(3) SUBOTA I BUDUĆNOST - (a) Subota nas upućuje na stvari izvan ovoga sveta; (b) Subotnje iskustvo je predukus životu koji će da dođe; (c) subota je pokazivač ka novom stvaranju.

SVETKOVANJE SUBOTE

U Bibliji je svetkovanje subote propisano iako nije specifično određeno kako:

"Sećaj se subotnjeg dana da ga svetkuješ" (2. Mojsijeva 20:8; usporedi 1. Mojsijeva 2:3). Poštovanje subote uključuje više od dvadeset četiri sata u sedmici, nego uključuje sedmicu u celini. "Efikasno poštovanje subote se ne dešava tek tako; to zahteva pažljivu pripremu. Da bi naše subote imale smisla, moramo unapred dati posebnu pažnju. Mi ćemo pokušati da uradimo sve što je moguće unapred." (Rajs, „Vladavina Boga“, strana 413a).

Petak je dan pripreme (Luka 23:54; usporedi 2. Mojsijeva 16:22-23). Subota počinje u sumrak u petak i završava u sumrak u subotu (uporedi 1. Mojsijeva 1:5; 3. Mojsijeva 23:32; Marko 1:32).

"Nemoj raditi ni jednoga posla" (2. Mojsijeva 20:10; Isaija 58:13-14). Subota je posvećena od Boga da bude sveti dan, a ne samo jedan običan praznik.

Subotne aktivnosti: (a) porodična proslava subote (2. Mojsijeva 20:10); (b) subota kao dan za javno bogoslužjenje (3. Mojsijeva 23:3); (c) subota kao dan za druge.

"Subota je i doktrina i iskustvo. Ona osvetljava sve aspekte hrišćanske vere, i to dovodi u fokus naš osnovni identitet kao ljudskih bića. Subota nam takođe daje jedinstveno iskustvo vladavine Boga. To potvrđuje Njegov suverenitet nad našim životima i odaje čast Njegovim uspesima. Subota nam omogućava da cenimo divni poklon Božijeg prisustva, i na taj način, to nas dovodi u srce hrišćanstva." (Rajs, „Vladavina Boga“, strana 413b).

Izazovi svetkovanju subote: (a) izgubili smo danas osjećaj svetosti; (b) naša kultura sa vikendima kao „šabatom“ za mnoge nije sveti dan nego samo dan običnog praznika; (c) mnogi ne nalaze značajno iskustvo subote zbog naše tendencije da mislimo o suboti u negativnom kontekstu (vidi Rajs, „Vladavina Boga“, strane 411-412).

Ranko Stefanović